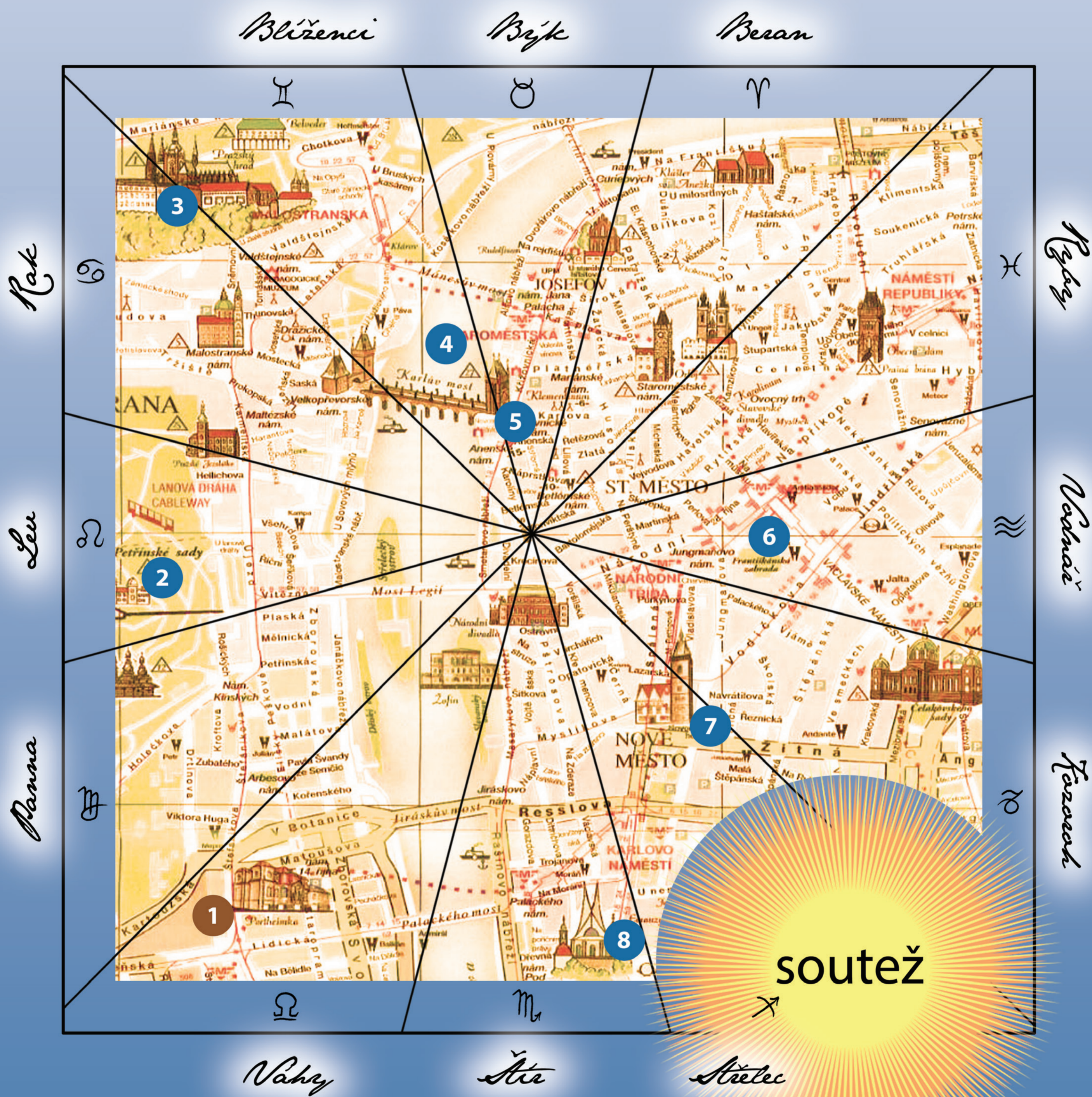

PROCHÁZKA PRAHOU S KARLEM IV.

GALERIE PORTHEIMKA

Út-Ne: 13:00-18:00

Po: zavřeno

Štefánikova 12, Praha 5

Tel: 257 322 176

E-mail: portheimka@email.cz

www.galerieportheimka.cz

PORTHEIMKA
GALERIE D

MĚSTSKÁ ČÁST
PRAHA 5

ÚKOLY K MAPĚ

1

1. Portheimka

Barokní letohrádek vystavěl v první polovině 18. století významný stavitel Kilián Ignác Dientzenhofer. Své označení letohrádek získal o století později, kdy se majitelem stal rod Porgesů z Portheimu. Dnes je zde umístěna galerie MČ Praha 5, ale i základna pro naše vycházky Prahou Karla IV. Děti zde obdrží mapy s úkoly, které po vyplnění opět odevzdají do PO boxu na Portheimce se svým jménem a označením školy.

Úkol: Nakreslete portrét stavitele Kiliána Ignáce Dientzenhofera a svůj.

2

2. Hladová zeď

Hladová zeď, nazývaná také Zubatá, je opuková hradba na pražském Petříně, kterou nechal postavit panovník Karel IV. v letech 1360–1362. Kromě běžného opevnění se stavba zdi měla stát příležitostí pro chudý lid zatížený hladomorem, aby získal práci. Odtud také její název. Kronikář Václav Hájek z Libočan praví, že sám panovník oblékl dělnickou halenou a na stavbě zdi se osobně podílel. Dělníky měl nazývat svou „milovanou rodinou“.

Úkol: Nakreslete současnou podobu Hladové zdi umístěné na petřínském svahu.

3

3. Katedrála svatého Víta, Václava a Vojtěcha

U příležitosti povýšení pražského biskupství na arcibiskupství byla zahájena přestavba původního kostela na katedrálu, jejíž základní kámen položil 21. listopadu 1344 Karel IV., tehdy králevic a markrabě moravský, spolu s dlouholetým přítelem Arnoštem z Pardubic, s otcem Janem Lucemburským a s bratrem Janem Jindřichem. Architektem gotické katedrály se stal Matyáš z Arrasu. Pověst praví, že když roku 1378 Karel IV. umíral, umíráček z věže sv. Víta začal zvonit sám od sebe a k němu se postupně připojily všechny české zvony.

Úkol: Navrhněte jednu gotickou vitráž katedrály.

4

4. Karlův most

Karlův most nahradil předchozí Juditin most, stržený roku 1342 při jarním tání ledů. Stavba nového mostu začala v roce 1357 pod záštitou krále Karla IV. a byla dokončena v roce 1402. Někteří kronikáři označují jako přesné datum založení Karlovu mostu 9. červenec roku 1357. Praha se tak stala i díky kamennému mostu významnou zastávkou na evropských obchodních stezkách. Od konce 17. století bylo postupně na most umístěno 30 převážně barokních soch a sousoší. Most je tvořen šestnácti oblouky a je doplněn o tři obranné věže.

Úkol: Vymalujte po svém Karlův (Chabův) most.

5

5. Staroměstská mostecká věž

Jedná se o gotickou věž umístěnou na Starém Městě při vstupu na Karlův most. Jejím autorem je Petr Parléř, který ji vystavěl na pokyn Karla IV. nejen jako obrannou věž pro ochranu Starého města, ale také jako reprezentační stavbu v podobě vítězného oblouku. Na východní straně se nacházejí sochy znázorňující Karla IV., sv. Víta a krále Václava IV. Nad touto trojicí je erb se Svatováclavskou orlicí. V řadě nad nimi vidíme sochy světců sv. Zikmunda a sv. Vojtěcha.

Úkol: Nakreslete zvíře, které shlíží z věže a leží pod nohy světců sv. Zikmunda a sv. Vojtěcha

6

6. Chrám Panny Marie Sněžné

Chrám Panny Marie Sněžné byl založen dne 3. září roku 1347 Karlem IV., tedy pouhý den po korunovaci Karla IV. a jeho manželky Blanky z Valois. Vznikla tak trojlodní bazilika a budoucí korunovační chrám s klášterní svatyní řádu karmelitánů. Stavba je zajímavá vysokým chórem, který zajišťuje přísun velkého množství světla. Podobá se kapli Sainte Chapelle ve Francii, v zemi, odkud Blanka z Valois pocházela.

Úkol: Jak podle vás vypadala Pama Marie Sněžná? Nakresli.

7

7. Novoměstská radnice

Nové Město založil Karel IV. dne 8. března roku 1348, aby rozšířil velikost a lesk svého sídelního města Prahy. K zahájení výstavby novoměstské radnice ale došlo až roku 1377, tedy o tři desetiletí později. Dominantou je gotická věž pocházející z poloviny 15. století. Počátkem husitských válek se radnice stala dějištěm první pražské defenestrace.

Úkol: Ozdobte tři štíty Novoměstské radnice svými ornamenty.

8

8. Emauzský klášter

Emauzský klášter zvaný též Na Slovanech, jehož založení datujeme do 21. listopadu roku 1347. Určen byl pro řád slovanských benediktínů z Chorvatska, kteří měli oživit slovanskou liturgii v Českém království. Založením král navázal rovněž na tradice slovanského rodu Přemyslovců, z něhož po přeslici pocházel. V roce 1371 nechal Karel IV. přistavět kostel zasvěcený Panně Marii, svatému Jeronýmovi, slovanským věrozvěstům Cyrilu a Metodějovi a českým světcům Vojtěchovi a Prokopovi. Obě gotické věže kostela byly za války v roce 1945 zničeny bombami.

Úkol: Navrhněte původní gotický tvar věží kostela.

PRAŽSKÝ ZVĚROKRUH

Co je pražský zvěrokruh?

Pražský zvěrokruh je astrologický koncept, na jehož základě je plán města rozdělen na 12 výsečí odpovídajících dvacíti znamením zvěrokruhu.

Jak se na pražský zvěrokruh přišlo?

Za znovuoživením pražského zvěrokruhu stojí akademický malíř, astrolog Vratislav Žižka, který si v 60. letech povšiml západu slunce za katedrálou sv. Víta, a tak inspiroval ke zpracování tématu RNDr. Milana Špůrka, CSc. Obzorovou astronomii dokladoval ve svých knihách Ing. Zdeněk Ministr.

Co vytyčuje pražský zvěrokruh?

Pražský zvěrokruh je vytyčen slunovratovou linií vedoucí od kostela sv. Štěpána ve Štěpánské ulici přes střed v rotundě Nalezení svatého Kříže na rohu ulice Konviktské a ulice Karolíny Světlé po katedrálu sv. Víta. Osa Kozoroh – Rak. Druhá linie, rovnodenností protne slunovratovou v úhlu 90° a spojí kostel sv. Klimenta v Klimentské ulici přes střed rotundy sv. Kříže a s částí Arbesova náměstí. Osa Beran – Váhy.

Chci vědět víc? Jak si to představit? A co Karel IV.?

Rozvržení Prahy není ani v nejmenším náhodné. Vychází ze základů obzorové astronomie, která dala vzniknout astrologii. Základní osu tvoří předkřesťanská slunovratová linie, spojující dvě důležité protilehlé vyvýšeniny. Jednu spojuje s areálem kostela sv. Štěpána, půdně osadou „Rybniček“, zmiňovanou již v roce 933, protože zde vyvěraly posvátné prameny. Druhou je protilehlá posvátná vyvýšenina zvaná „Žiži“ (zizi – žár, žhnouti, v ohnisku), kde se naléhá areál Pražského hradu. Při zimním slunovratu vycházelo slunce nad Rybničkem a při letním slunovratu zapadalo slunce nad Žiži. Obzorový kalendář je nástupem křesťanství opuštěn, ale jeho místa jsou dále spravována. Žiži, místo Hradu knížete Václava se v před r. 935 obohatí o rotundu sv. Víta. V 11. stol. je přestavěná na baziliku a za Karla IV. získá Svatováclavskou kapli gotické Svatovítské katedrály. Na Rybničku se staví ve 12. stol. románská rotunda sv. Longina. Karel IV. zde záměrně v rámci Nového Města staví v letech 1351–1401 větší komplex kostela sv. Štěpána. Karel IV. do projektu Nového Města vědomě zahrnuje a znovu potvrzuje slunovratovou linii.

Středem je nejstarší pražská románská rotunda Nalezení svatého Kříže. Byla klíčovou „křížovatkou“ obchodních cest a zůstala duchovním středem obzorových linií. Legenda praví, že v místě, kde stojí, byla do rybníka vhozena ukřižovaná dívka, která přijala křesťanství. Po bouři se kříž vynořil na hladinu a to bylo považováno za Boží znamení. Pravdou je, že v základech se našel ztrouchnivělý kříž. Symbolika kříže slunovratové a rovnodennostní linie a Kristova kříže je určující.

Osu jarní a podzimní rovnodennosti spojují ze dvou břehů Vltavy dvě románské stavby. Je to kostel sv. Klimenta. Původně na jeho místě stávaly dva románské kostely, na což odkazuje zakládající listina vydaná Břevnovským klášterem r. 993. Na protilehlé straně je to místo bývalého kostela sv. Filipa a Jakuba na Arbesově náměstí. Původně jednolodní románský kostel s apsidou nejspíše z 11. stol. První písemnou zmínku máme z 18. října 1333. Kostelík měl pohnutý osud. Mimo jiné se zde konaly slavné filipojakubské poutě a hodně se mluvilo o jeho tajemných podzemních chodbách. Kostel byl roku 1891 zbourán.

Jak pražský zvěrokruh použít?

Spoj výše zmíněné body a protni je přímkou, podobně jako na naší mapě. Vnikne základní kříž. Zbývající prostory rozděl po 30°. Každá výseč na mapě Prahy tak získá symboliku zvěrokruhu. Můžeš se na Prahu podívat z nového úhlu pohledu. Zkus procházet městem ve znamení, ve kterém jsi narozený. Můžeš hledat skryté souvislosti a připomenout si moudrost a pozorovací schopnosti našich předků.

Kde najdu víc o znameních a pražském zvěrokruhu?

Stáhni si materiál k mapě na stránkách www.transformotor.cz

